

УДК 635.52

ІНДУКОВАНИЙ МУТАГЕНЕЗ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ МЕТОД В СЕЛЕКЦІЇ САЛАТУ ПОСІВНОГО

Ю.В. Ткалич¹, С.І. Кондратенко², О.В. Позняк¹, В.М. Несин¹

¹Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і багданництва НААН

²Інститут овочівництва і багданництва НААН

У сучасних умовах актуальним питанням селекції салату посівного усіх різновидів є використання альтернативних методів розширення спектру генотипової мінливості селекційного матеріалу. Одним із таких методів є індукований мутагенез. Він базується на дії мутагенного фактора на сорти, лінії та цінні селекційні форми з наступним прямим доббором нових мутантних зразків в якості нових сортів. Завдяки дії мутагенного фактора можливо швидко покращити сорти за окремими ознаками, розширити генетичну різноманітність селекційно-цінних зразків.

В основу розробленого і використаного в селекційній роботі методу (Патент на корисну модель № 104864) поставлена задача якомога повніше реалізувати потенційні можливості селекційного використання вихідного матеріалу салату посівного, отриманого методом індукованого мутагенезу, зокрема шляхом передпосівної обробки насіння вихідних форм дією фізичного мутагену, а саме γ -опроміненням насіння з дозою обробки 15 кілорентген (кр).

Визначити відмінність між вихідною формою і одержаними нащадками можливо шляхом ідентифікації сортозразків методом морфолого-ідентифікаційного опису апробаційних ознак, які мають незначне варіювання і майже не залежать від умов вирощування та вважаються генетично обумовленими (Лещук Н.В., 2015). На основі ідентифікації за ВОС-тестом між вихідною формою і новим сортом можна визначити їх кодову формулу, отже, зробити висновок про однорідність чи відмінність морфолого-ідентифікаційних ознак (щонайменше за однією ознакою).

Кодові формули вихідної форми і створеного новим способом сорту:

сорт Золотий шар – вихідна форма:

11553151000005353151000510997302155510;

сорт Крутянський, одержаний розробленим способом:

11555171000005583279111775393301133510.

За результатами порівняльної оцінки кодів прояву морфолого-ідентифікаційних ознак вихідної форми – сорту Золотий шар – і нового сорту Крутянський, отриманого розробленим способом (18 відмінних ознак із 38, або 47,4%), можна зробити висновок про ефективність цього способу для отримання нових сортів салату посівного листового різновиду (*Lactuca sativa* L. var. *secalina*).